

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ**

бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103, код ЄДРПОУ 40381452

РІШЕННЯ

12.10.2018

Київ

№ 2285

Про схвалення проекту Закону України
"Про захист викривачів корупції"

Відповідно до частини першої статті 8 Закону України "Про запобігання корупції", на виконання Стратегії розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції на 2017-2020 роки та планів з її реалізації, затверджених рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 22 червня 2017 року № 234, Національне агентство з питань запобігання корупції

ВИРІШИЛО:

1. Схвалити проект Закону України "Про захист викривачів корупції", що додається.

2. Департаменту організації роботи із запобігання та виявлення корупції направити в установленому порядку проект Закону України "Про захист викривачів корупції", схвалений пунктом 1 цього рішення, на погодження до заінтересованих органів.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Національного агентства з питань запобігання корупції Скопича О.Д.

Голова

О.А. Мангул

Згідно з чинним законодавством
відповідно до колегіального рішення
Національного агентства

Протокол № 50
засідання Національного агентства
від 12 жовтня 2018 року

СХВАЛЕНО

Рішення Національного агентства
з питань запобігання корупції

12 травня 2018 року № 2285

ПРОЕКТ

Вноситься

Кабінетом Міністрів України

В. ГРОЙСМАН

"__" _____ 2018 р.

ЗАКОН УКРАЇНИ

"Про захист викривачів корупції"

Цей Закон визначає правові та організаційні засади державного захисту викривачів корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України "Про запобігання корупції".

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Законодавство у сфері захисту викривачів

1. Відносини, що виникають у сфері захисту викривачів, регулюються Конституцією України, міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, цим та іншими законами, а також прийнятими на їх виконання іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 2. Правовий статус викривача

1. Викривач корупції (викривач) – фізична особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомила про вчинення особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України "Про запобігання корупції", корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, іншого порушення вимог Закону України "Про запобігання корупції" (далі – повідомлення про корупцію) спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції, державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, юридичну особу публічного права (в якому працює особа, щодо якої здійснюється повідомлення, або до сфери управління або підпорядкування якого належить відповідний орган), їх структурний підрозділ.

2. Особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до викривачів (далі – прирівняні особи):

а) близькі особи, члени сім'ї викривача;

б) особи, які не здійснювали повідомлення про корупцію, але брали участь у виявленні, запобіганні, припиненні або розкритті таких порушень, крім працівників правоохоронних органів та осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення.

3. Викривачі та прирівняні особи перебувають під захистом держави.

4. Викривачі та прирівняні особи мають право звернутися до Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) за захистом порушених у зв'язку з повідомленням про корупцію прав особисто або через представника.

Порядок захисту прав викривачів та прирівняних осіб, порушених у зв'язку з повідомленням про корупцію, визначається Національним агентством.

5. Національне агентство розглядає звернення викривачів та прирівняних осіб щодо надання захисту та впродовж 30 календарних днів з дня його отримання письмово інформує особу, яка звернулася, про поширення/непоширення на неї гарантій захисту, передбачених цим Законом, а також письмово інформує керівника відповідного органу або юридичної особи, посадову особу органу або іншу особу, наділену владними повноваженнями приймати будь-які рішення щодо викривача та прирівняної особи, спрямовані на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи тощо (далі – особа, наділена владними повноваженнями).

Якщо у вказаний термін перевірити інформацію, що міститься в зверненні, неможливо, термін розгляду звернення продовжується до 60 календарних днів з дня його отримання.

Стаття 3. Основні напрями реалізації державної політики у сфері захисту викривачів

1. Основними напрямами реалізації державної політики у сфері захисту викривачів є:

1) формування у суспільстві атмосфери нетерпимості до проявів корупції та позитивного ставлення до викривачів;

2) запобігання переслідуванню викривачів у зв'язку з повідомленнями про корупцію;

3) надання правової та іншої допомоги викривачам та прирівняним особам;

4) проведення постійного моніторингу виконання актів законодавства у сфері захисту викривачів;

5) періодичний перегляд законодавства у сфері захисту викривачів та його постійне вдосконалення;

б) впровадження ефективних механізмів взаємодії органів державної влади, органів влади Автономної республіки Крим, органів місцевого самоврядування та юридичних осіб публічного права у сфері захисту викривачів.

2. Національне агентство у сфері захисту викривачів забезпечує:

1) підготовку щорічного звіту про ситуацію із захистом викривачів, який буде включено до національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики;

2) здійснення методичного забезпечення та надання консультативної допомоги органам державної влади, органам влади Автономної республіки Крим, органам місцевого самоврядування та юридичним особам публічного права у сфері захисту викривачів;

3) організацію та проведення серед населення інформаційних кампаній з метою розширення практики внесення викривачами повідомлень про корупцію та підвищення рівня поінформованості населення про гарантії захисту викривачів;

4) здійснення міжнародного співробітництва у сфері захисту викривачів.

3. Національне агентство щороку не пізніше 1 березня публікує на офіційному веб-сайті перелік державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та юридичних осіб публічного права, які застосували заходи негативного впливу або створили загрозу їх застосування до викривачів та прирівняних осіб, інформацію про вжиті заходи щодо їх правового та іншого захисту, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їх прав, у зв'язку з таким інформуванням.

Розділ II

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ВИКРИВАЧІВ ТА ПРИРІВНЯНИХ ОСІБ

Стаття 4. Захист життя, здоров'я, житла та майна викривачів та прирівняних осіб

1. За наявності загрози життю, здоров'ю, житлу та майну викривачів та прирівняних осіб у зв'язку з повідомленням про корупцію правоохоронними органами до них застосовуються правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві".

Стаття 5. Захист інформації про викривачів та прирівняних осіб

1. Інформація про викривачів та прирівняних осіб є конфіденційною інформацією, яка може бути розголошена лише за їх згодою.

2. Не потребує згоди викривача та прирівняної особи:

направлення повідомлення про корупцію та/або інформації, викладеної у ньому, матеріалів його перевірки спеціально уповноваженому суб'єкту у сфері

протидії корупції, до компетенції якого належить вжиття заходів реагування на такі повідомлення;

направлення повідомлення про корупцію та/або інформації, викладеної у ньому, матеріалів його перевірки, звернення викривача щодо надання правового та іншого захисту державному органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, юридичній особі публічного права, до повноважень яких належить контроль за дотриманням законодавства у певній сфері;

направлення інформації особі, наділеній владними повноваженнями, з метою отримання пояснень або з вимогою припинити порушення цього Закону;

надання повідомлення про корупцію та/або інформації, викладеної у ньому, матеріалів його перевірки, звернення викривача щодо надання правового та іншого захисту на вимогу суду.

3. Посадові та службові особи спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів, уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції забезпечують захист персональних даних та іншої інформації, яка дає змогу ідентифікувати особу викривача та прирівняної особи, відповідно до Закону України "Про захист персональних даних".

Стаття 6. Захист викривачів та прирівняних осіб від негативних заходів впливу з боку осіб, наділених владними повноваженнями

1. Особам, наділеним владними повноваженнями, забороняється застосовувати чи створювати загрозу застосування негативних заходів впливу до викривача та прирівняної особи (звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності без належних підстав, зміна істотних умов праці або служби, перешкоджання у проходженні служби та просуванні по службі, проведення оцінювання (атестації) з порушенням законодавства тощо) у зв'язку з повідомленням ними про корупцію.

2. Викривачі та прирівняні особи, до яких застосовані чи створено загрозу застосування негативних заходів впливу, мають право на звернення за захистом порушених прав у зв'язку з повідомленням про корупцію до Національного агентства та на судовий захист в порядку, встановленому законодавством.

3. Національне агентство під час розгляду звернення викривача та прирівняної особи, до яких застосовані чи створені загрози застосування негативних заходів впливу, встановлює:

факт здійснення повідомлення про корупцію;

факт застосування чи створення загрози застосування негативного заходу впливу особою, наділеною владними повноваженнями, до викривача та прирівняної особи;

причинно-наслідковий зв'язок між повідомленням про корупцію та застосуванням чи створенням загрози застосування негативного заходу впливу особою, наділеною владними повноваженнями, до викривача та прирівняної особи.

4. Під час розгляду Національним агентством звернення викривача та прирівняної особи щодо застосування чи створення загрози застосування особою, наділеною владними повноваженнями, до них негативних заходів впливу у зв'язку з повідомленням про корупцію обов'язок доказування правомірності прийнятих рішень та вчинених дій покладається на особу, наділену владними повноваженнями.

Національне агентство звертається до особи, наділеної владними повноваженнями, із письмовим запитом про надання документів та інформації, що підтверджують правомірність прийнятих рішень, вчинених дій.

5. Особи, наділені владними повноваженнями, які порушили права викривачів та прирівняних осіб, несуть кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність відповідно до закону.

Стаття 7. Право на безоплатну правову допомогу

1. Викривачі та прирівняні особи мають право на безоплатну правову допомогу в порядку, встановленому Законом України "Про безоплатну правову допомогу".

2. Викривачі та прирівняні особи у разі необхідності звертаються до Національного агентства з метою підтвердження обставин, зазначених у частині третій статті 6 цього Закону.

3. До завдань центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги у сфері захисту викривачів належать:

1) забезпечення надання безоплатної правової допомоги викривачам та прирівняним особам у порядку, встановленому Законом України "Про безоплатну правову допомогу";

2) підготовка та подання до 01 березня кожного року щорічної інформації (звітів) до Національного агентства щодо кількості викривачів, які звернулися за наданням безоплатної правової допомоги;

3) взаємодія зі спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції щодо правового захисту викривачів та прирівняних осіб.

Стаття 8. Відновлення прав і законних інтересів та відшкодування збитків, шкоди, завданих викривачам та прирівняним особам

1. Викривачі та прирівняні особи, права яких порушено і яким завдано моральної або майнової шкоди, збитків внаслідок повідомлення про корупцію, мають право на відновлення прав, відшкодування збитків, шкоди в установленому законом порядку.

2. Збитки, шкода, завдані викривачам та прирівняним особам у зв'язку з повідомленням про корупцію, внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, а також їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовуються з Державного бюджету України або місцевого бюджету в установленому законом порядку. Держава, Автономна Республіка Крим, орган місцевого самоврядування, які відшкодували збитки, шкоду, завдану у зв'язку з повідомленням про корупцію, внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, а також їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень, мають право зворотної вимоги (регресу) до особи, яка завдала збитків, шкоди, у розмірі виплаченого відшкодування (крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами, відшкодуванням моральної шкоди).

Стаття 9. Навчальна програма з питань захисту викривачів

1. Національне агентство спільно з Національною школою суддів України розробляє та затверджує навчальну програму з питань захисту викривачів, яка включається в програму спеціальної підготовки кандидата на посаду судді та підготовки судді для підтримання його кваліфікації.

Стаття 10. Методична та консультаційна допомога з питань захисту викривачів

1. З метою забезпечення ефективного правового захисту викривачів Національне агентство здійснює методичне забезпечення та надання консультаційної допомоги у сфері захисту викривачів органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям всіх форм власності, а також адвокатам, включеним до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу, та проводить навчання з питань захисту викривачів.

Розділ III ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом законодавчі акти та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у **Кодексі України про адміністративні правопорушення** (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

а) доповнити статтею 172⁸⁻¹ такого змісту:

"Стаття 172⁸⁻¹. Застосування негативних заходів впливу до викривача та прирівняної особи

1. Застосування особою, наділеною владними повноваженнями, до викривача та/або прирівняної особи заходу негативного впливу (звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності без належних підстав, зміна істотних умов праці або служби, перешкоджання у проходженні служби та просуванні по службі, проведення оцінювання (атестації) з порушенням законодавства тощо) у зв'язку з повідомленням про порушення вимог Закону України "Про запобігання корупції" іншою особою -

тягне за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

2. Розголошення інформації про викривача або прирівняну особу посадовими та службовими особами спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів без згоди викривача або прирівняної особи -

тягне за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка. 1. Викривачами та прирівняними особами є особи, визначені в частинах першій та другій статті 2 Закону України "Про захист викривачів корупції".

2. Особами, наділеними владними повноваженнями, у цій статті є особи, визначені у частині п'ятій статті 2 Закону України "Про захист викривачів корупції".

2) у **Кримінальному кодексі України** (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25 - 26, ст. 131):

а) у частині першій статті 172 слова "чи у зв'язку з повідомленням ним про порушення вимог Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" іншою особою" виключити;

б) доповнити статтею 172¹ такого змісту:

"Стаття 172¹. Застосування негативних заходів впливу до викривача та прирівняної особи

1. Погроза вбивством, насильством, викраденням або позбавленням волі, заподіянням шкоди здоров'ю, знищенням або пошкодженням майна щодо викривача та/або прирівняної особи у зв'язку із повідомленням про порушення вимог Закону України "Про запобігання корупції" іншою особою -

карається виправними роботами на строк до двох років або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Застосування особою, наділеною владними повноваженнями, до викривача та/або прирівняної особи заходу негативного впливу (звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності без належних підстав, зміна істотних умов праці або служби, перешкоджання у проходженні служби та просуванні по службі, проведення оцінювання (атестації) з порушенням законодавства тощо) у зв'язку з повідомленням про порушення вимог Закону України "Про запобігання корупції" іншою особою, якщо воно завдало істотної шкоди викривачу та/або прирівняній особі -

карається виправними роботами на строк до одного року або арештом на строк до двох місяців, або обмеженням волі на строк до одного року, позбавленням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Діяння, передбачене частиною першою або другою цієї статті, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, -

карається обмеженням волі на строк до двох років, позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від двохсот п'ятдесяти до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. 1. Викривачами та прирівняними особами є особи, визначені в частинах першій та другій статті 2 Закону України "Про захист викривачів корупції".

2. Особами, наділеними владними повноваженнями, у цій статті є особи, визначені у частині п'ятій статті 2 Закону України "Про захист викривачів корупції".

3. Істотною шкодою у цій статті вважається шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

4. Тяжкими наслідками у цій статті вважаються наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

3) у Законі України "Про запобігання корупції" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, ст. 2056 із наступними змінами):

а) статтю 1 доповнити частиною другою такого змісту:

"2. Терміни "викривач" та "прирівняна до нього особа" вживаються у значенні, наведеному в Законі України "Про захист викривачів корупції";

б) пункт 13 частини першої статті 11 викласти в такій редакції:

"13) здійснення співпраці з викривачами та прирівняними особами, вжиття заходів щодо їх правового та іншого захисту, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їх прав у зв'язку з повідомленням ними про порушення вимог Закону України "Про запобігання корупції" іншою особою";

в) у статті 12:

пункт 8 частини першої доповнити словами "та Законом України "Про захист викривачів корупції";

в абзаці першому частини другої після слів "іншого порушення цього Закону" доповнити словами "чи Закону України "Про захист викривачів корупції";

г) частину другу статті 20 доповнити пунктом 5-1 такого змісту:

"5-1) звіт про ситуацію із захистом викривачів;

г) розділ VIII викласти в такій редакції:

"Розділ VIII ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО КОРУПЦІЮ

Стаття 53. Повідомлення про корупцію

1. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права, їх структурні підрозділи забезпечують викривачам умови для повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інші порушення вимог цього Закону (далі – повідомлення про корупцію), у тому числі через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку.

2. Повідомлення про корупцію може бути здійснене без зазначення авторства (анонімно).

3. Посадові і службові особи державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадові особи органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення працівниками відповідних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів зобов'язані у межах своїх повноважень вжити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Стаття 53¹. Порядок розгляду повідомлень про корупцію

1. Повідомлення про корупцію підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені, а також пояснення можливого факту порушення такою особою вимог цього Закону.

2. Повідомлення про корупцію, яке не відповідає вимогам, встановленим частиною першою цієї статті, або містить питання, які не входять до повноважень державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів, в термін не більше семи календарних днів з дати, наступної за днем реєстрації повідомлення, повертається заявнику з відповідними роз'ясненнями.

3. Розгляд повідомлення про корупцію державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, юридичними особами публічного права (в яких працює особа, щодо якої здійснюється повідомлення, або до сфери управління або підпорядкування яких належить відповідний орган), їх структурними підрозділами здійснюється у строк протягом 15 календарних днів з дати, наступної за днем реєстрації повідомлення. Якщо у вказаний термін перевірити інформацію, що міститься в повідомленні, неможливо, керівник відповідного органу, юридичної особи, структурного підрозділу або його заступник продовжують термін розгляду повідомлення до 30 календарних днів з дати, наступної за днем реєстрації повідомлення, про що повідомляється викривачу.

4. Повідомлення про корупцію здійснене без зазначення авторства (анонімно) розглядається у строки, зазначені у частині третій статті 53¹ цього Закону, та разом з результатами його розгляду зберігається у встановленому порядку.

5. Про результати розгляду повідомлення про корупцію спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права, їх структурні підрозділи повідомляють викривачу.

6. У разі підтвердження викладеної у повідомленні про корупцію інформації керівник державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права, їх структурних підрозділів зобов'язаний негайно вжити заходів щодо припинення виявленого порушення, усунення його наслідків та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності, якщо таке порушення не тягне за собою іншого виду відповідальності, а у випадках виявлення ознак корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення не пізніше наступного робочого дня повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції з одночасним повідомленням викривача.

7. У разі накладення на особу дисциплінарного стягнення за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення кадрова служба державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права, її структурного підрозділу зобов'язана надіслати до Національного агентства копію відповідного розпорядчого документа у порядку та строки, визначені Положенням

про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення";

4) частину першу статті 14 **Закону України "Про безоплатну правову допомогу"** (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 51, ст. 577) доповнити пунктом 14 такого змісту:

"14) викривачі та прирівняні особи відповідно до Закону України "Про захист викривачів корупції" – на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону."

4. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**

А. ПАРУБІЙ

